

F W B

A N N O

1 6 6 0

W 00/15

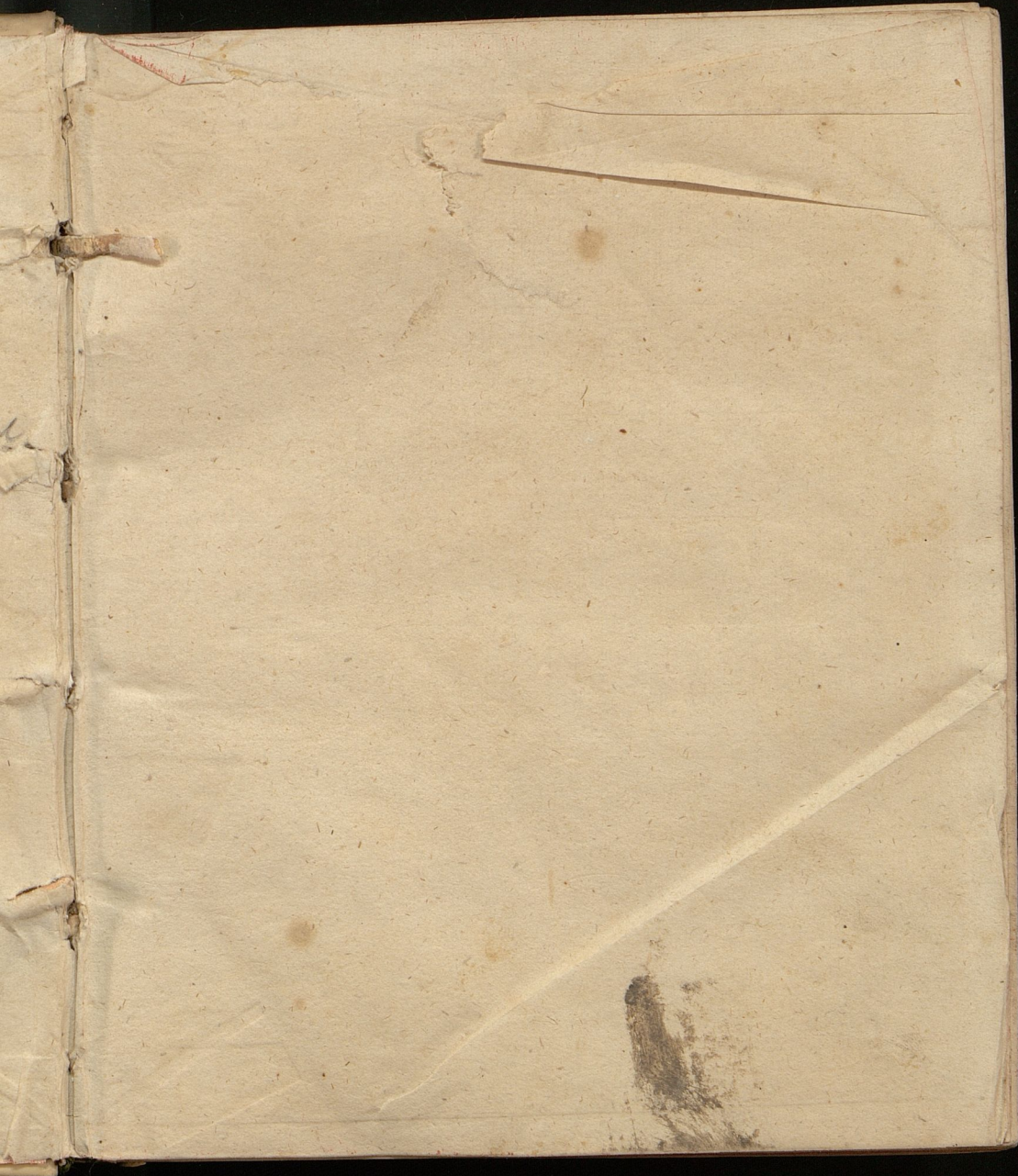
W. Nr. 3 95.

Crocina

nebst Manden Pflanzen
vom 2-20/11. 23) bei Weiskott.
Ein Landgrafen Bruch für Hessen-Cassel
3. Carl. Lindt. 1816.

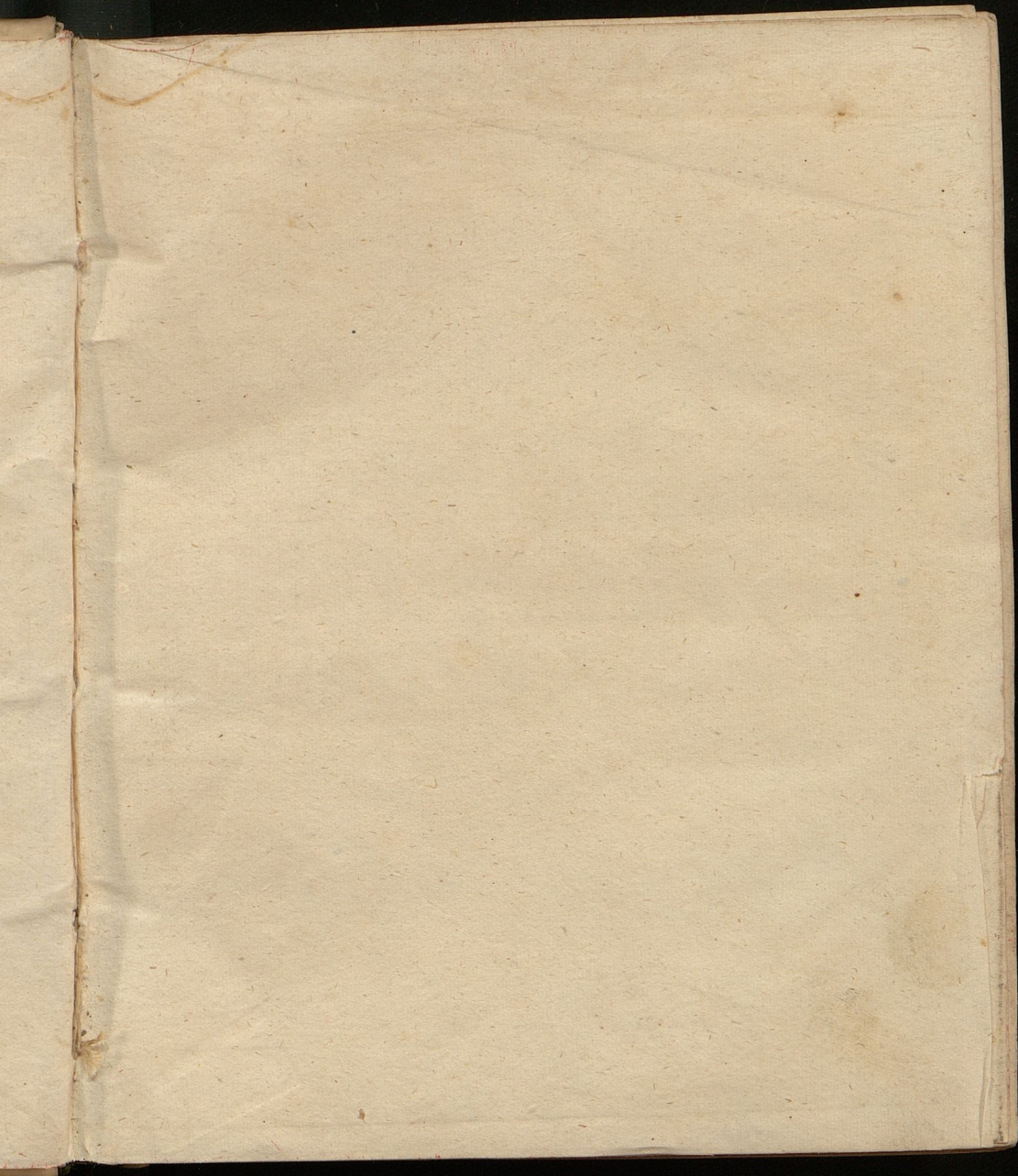
L. IV. 44.

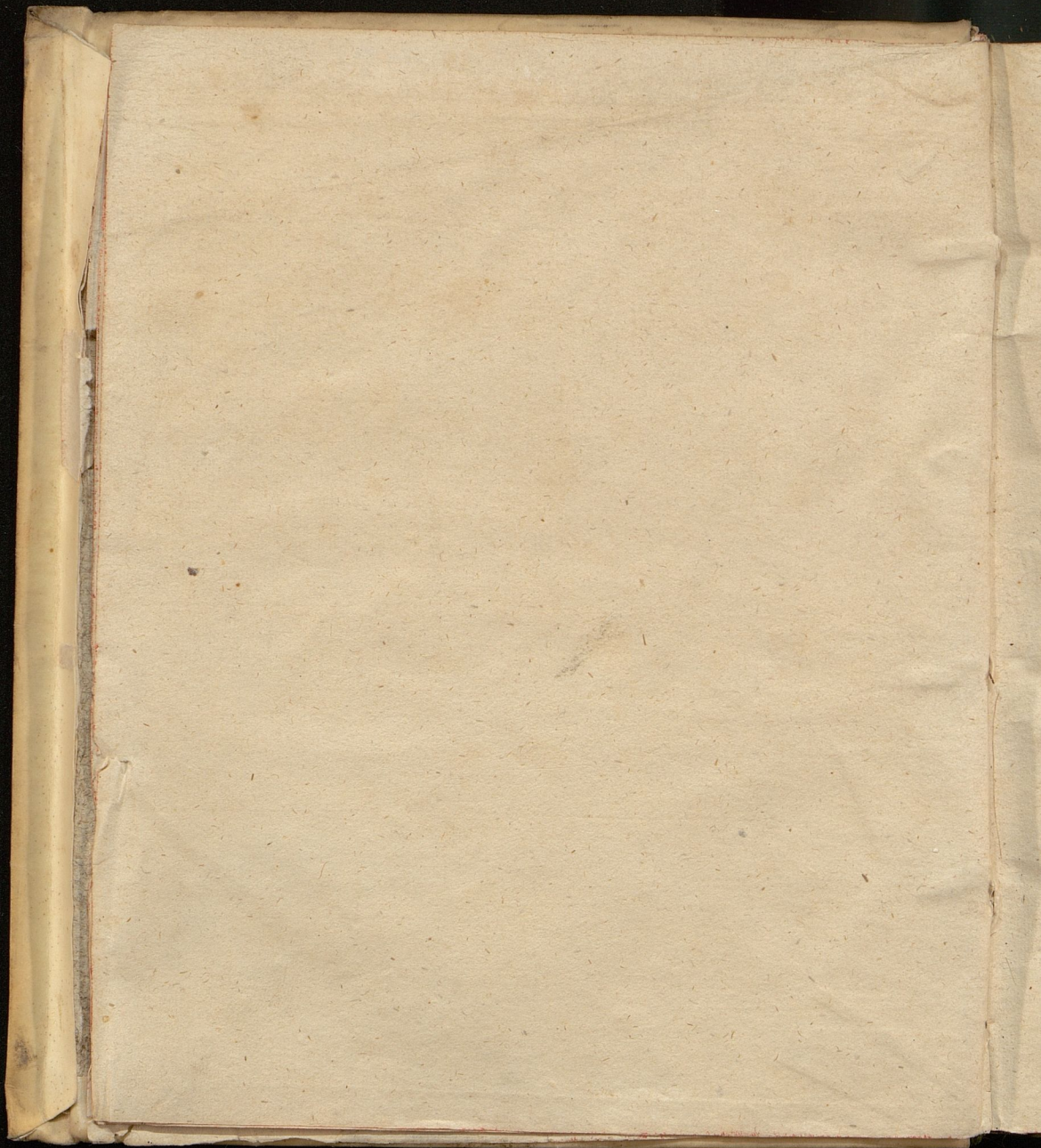

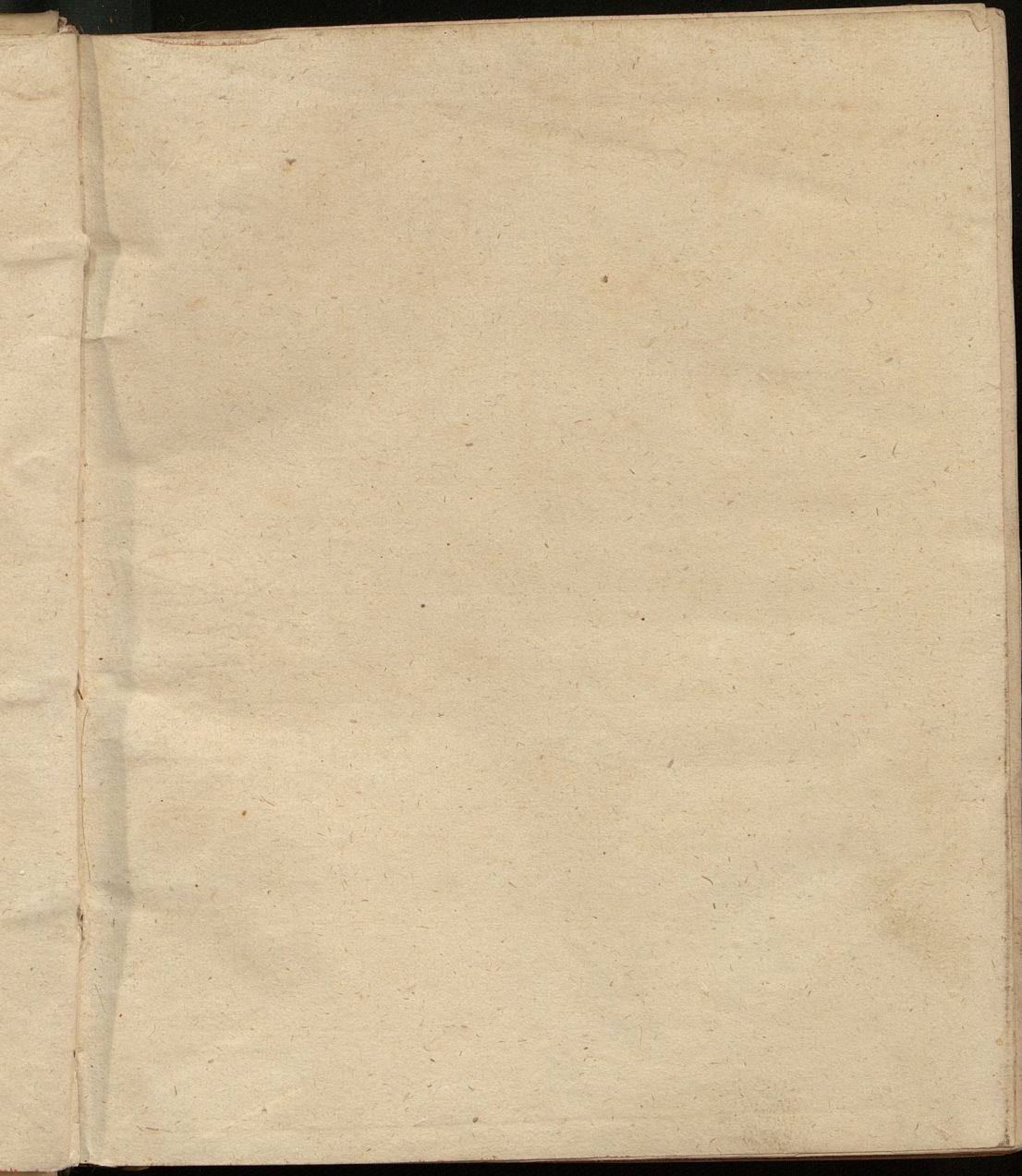

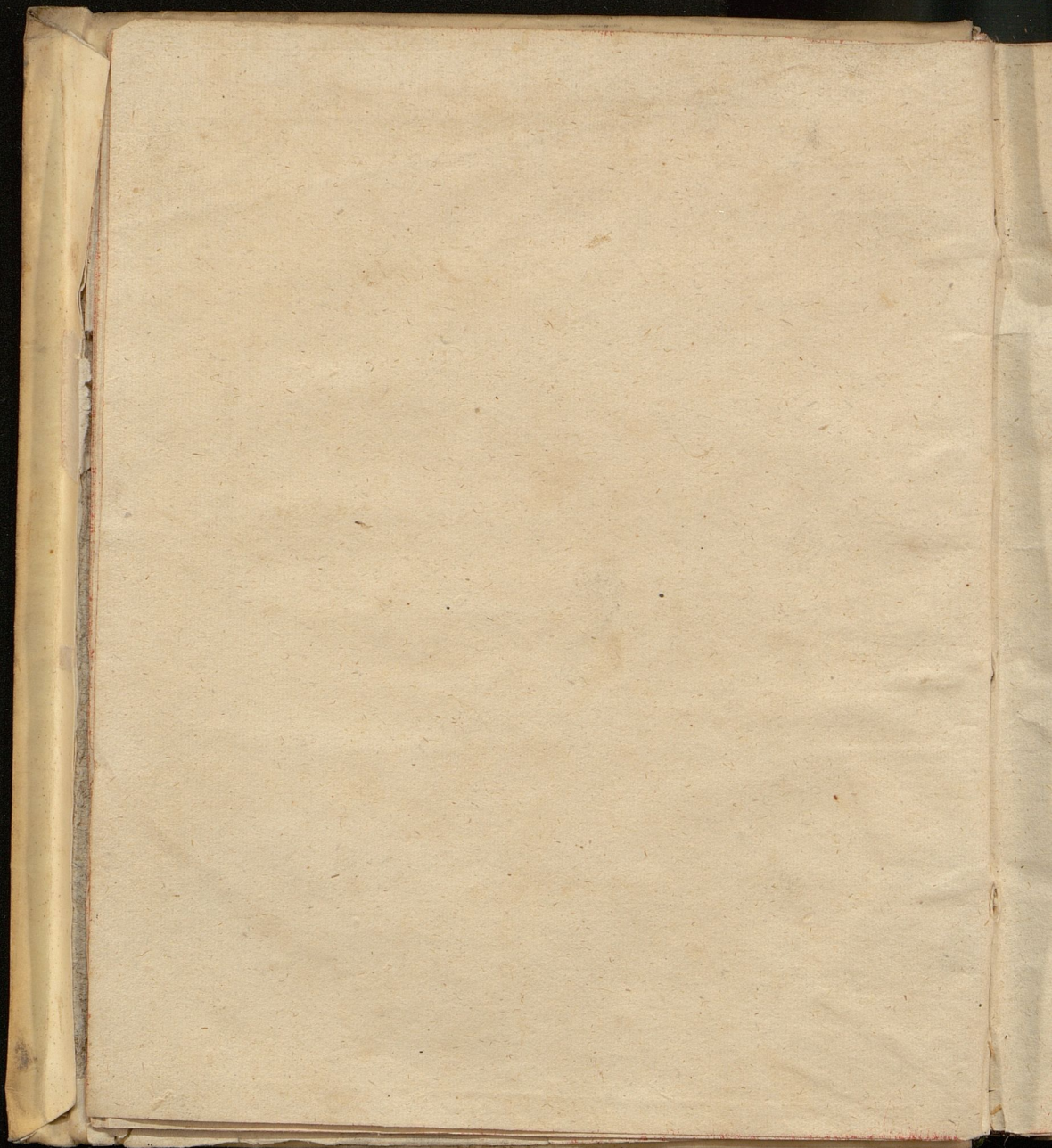
Handwritten text, possibly a signature or number, in the top right corner.

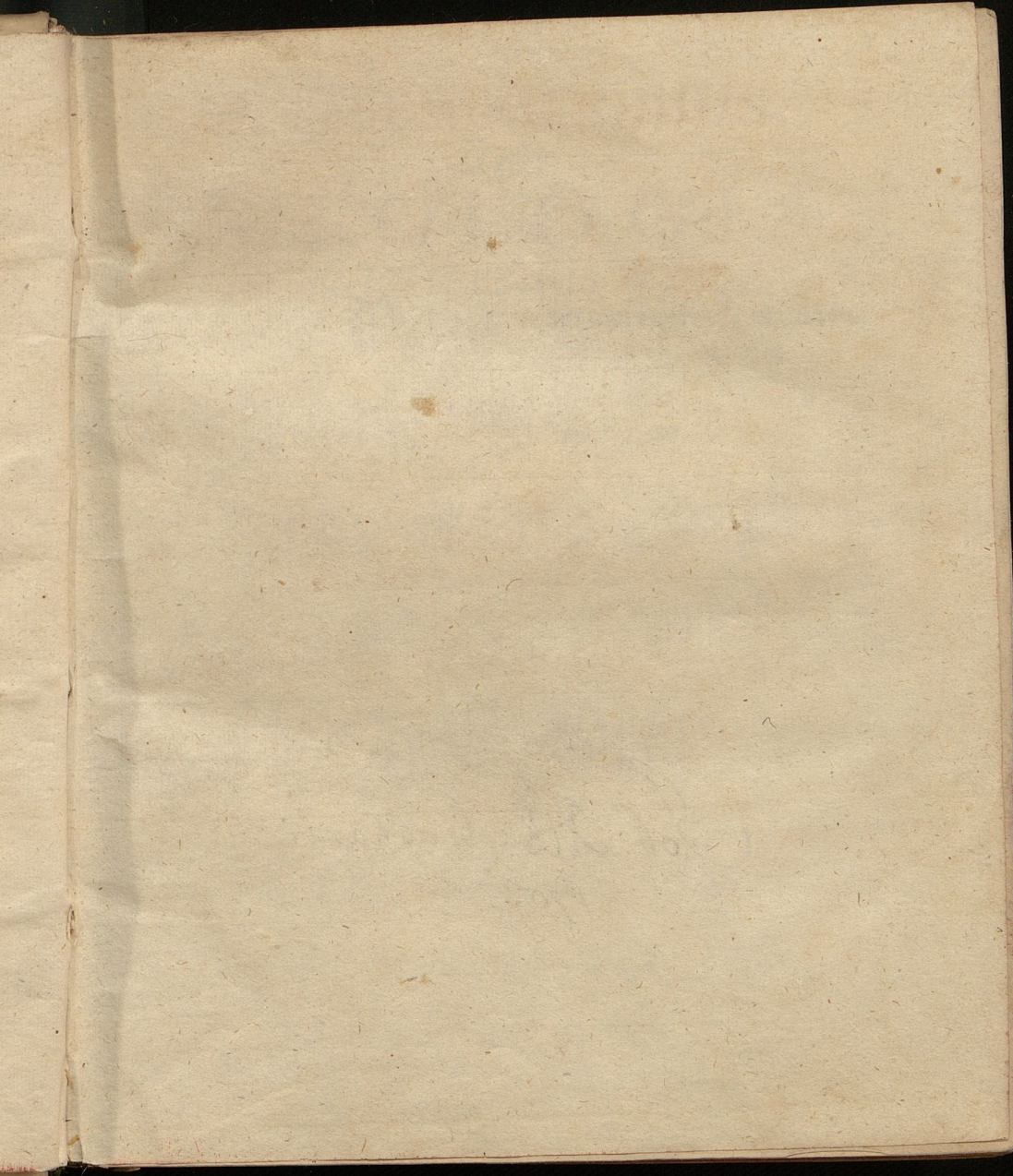

Joh. M. Gebhardi
1703.

7
THEOLOGORUM PONTIFICIORUM
ex Ordine Fratrum Minorum, nuncupato-
rum Capuccinorum

ACTIO SECUNDA.

Pro disputatione, inter præcipuos dissidentes de
fide Christiana proposita

à
CELSISSIMO PRINCIPE
ERNESTO,
HASSIÆ LAND-
GRAVIO, &c.

Considerata,
Simplici veritatis tuendæ studio,
à
JOHANNE CROCIO,

Cassellis,

Typis SALOMON Schadowis / Anno 1652.

THEOLOGORUM FONDTIFICIORUM

ex Ordine Sacrae Ministerii, in Regio-

ACTIO SECUNDA

Pro dispositione, inter praecipuos diffidentes

CELESTIMO PRINCIPIS

ERNSTO

HASSIAE L. AND.

Officina

Typographiae Regiae, Amstel.

D. JOANNI CROCIO, VALERIANVS
 CUM SUI COLLEGIS SA-
 lutem.

Consideravimus tuæ Eruditionis ad iteratas litteras
 Celsiss. Principis Ernesti responsum, cuius scopum
 credebamus tibi fore quadruplicem: scilicet, Ponere
 quatuor theses ad quatuor quæstiones motas à præ-
 fato Principe.

Probare illas.

Confutare quatuor theses positas à nobis, ubi illas
 probassemus.

Excusare quòd non veneris ad congressum Francofurtensem.

Noluit tamen tua Prudentia ponere, nedum probare theses suas.

Confutavit tua Eruditio quatuor nostras, necdum à nobis probatas.

Pluribus tua Animositas excusavit, quòd non veneris ad congressum
 Francofurtensem, accusavitq; provocationis modum, & circumstantias.

Nos verò seponimus excusationes, accusationes, & argumenta tua cõ-
 tra nostras theses, & inquirimus duntaxat rationem, cur nolueris ponere
 theses postulas à Principe.

Tres priores, scilicet positionem propriæ Ecclesiæ, propriæ doctrinæ,
 & propriarum decisionum articulorum, disputatorum ab ætate Lutheri,
 distinguis à quarta, cui satisfacere debuerat tua humanitas, ponendo, quid
 sit, unde quilibet & quælibet possint sibi cavere ab erroribus Ecclesiæ do-
 centis.

Tres illas non ponis, velut notas Celsiss. Principi nato, & educato inter
 Reformatos.

Quartam promittis ponere, & probare, ubi Capuccini probaverint
 Rom. Pontificis primatum in Ecclesia. Existimas enim Celsiss. Principem
 constituisse hunc ordinem in prioribus litteris suis, quem acceptas: eum
 verò, quem statuit in iteratis litteris, recusas.

Videris, Croci, velle ex insidiis invadere inimicum, quod quidem in

pugna corporali est indecorum, in conflictu verò Theologico sapit conscientiam propriæ doctrinæ minus solidæ: nimirum oculis tuas, in vasurum theses nostras.

At, inquis, illæ theses fuerant notæ Principi, nato & educato inter Reformatos: hæc excusatio est sine substantia & sine colore: Ergone cogitabas disputare cum Principe, ignorabasne tibi esse disputandam cum Valeriano nato, & educato inter Catholicos?

Accedit, quòd disputaturi ponunt theses, quorum veritas inquiratur. Et quandoquidem aggredieris nostras, cur non exponis tuas?

Scias in super velle nos, si vos audetis, disputare vobiscum ex iis, quæ protocolum autenticum habet exarata; subest causa, cur id velimus.

Id porrò, quo excusas negatam positionem quartæ thesisi, sapit quoque conscientiam de vestræ doctrinæ difficultatibus; nam si non vis thesisi illam probare, nisi post deputatam thesisi, positam à nobis, cur saltem non exponis tuam? tametsi à te probandam ultimo loco?

Nos enim confirmaturi Pontificis Rom. assertum primatum, cogimur ex Protocolo rescire prius, quid sit id, unde vos cavetis vobis ab hæresibus Ecclesiæ docentis? vos enim speratis, nos neglecto Pontifice Rom. accessuros vobis. At ignoti nulla cupido, quapropter quamdiu tua circumspecta cautela non ponit theses illas, categoricas præcisas & claras, & præcipue quæ tam, tamdiu suspicamur te vereri absurditates, quæ consequuntur vestram de illis doctrinam. Verùm placuerit tuæ Prudentiæ publicare theses illas, non tamen propterea licebit nobis continuare tecum illum tractatum Theologicum, prohibiti eo titulo, quem tu ipse divinare potes. Cæterùm nos sumus proni in tua obsequia, cui & precamur à Deo salutem plurimam. Actum Colonia 24. Januarij, Anno Domini 1652.

VALERIANUS MAGNUS, *Capuecinus.*
F. BARTHOLOMÆUS, *Wernen, F.F. Cap. Guard.*
F. BENIGNUS *Elbingensis, fratrum Capucc. in*
Archi-Confraternitate Crucifixi Conc. Co-
lonia.

DOML

51

DOMINIS CAPUCCINIS,
VALERIANO MAGNO, BARTHO-
LOMÆO WERNEN & BENIGNO
ELBINGENSI,

JOHANNES CRÖCIUS SALUTEM.

Harta, Domini Capuccini, & nomine vestro & actionis se-
cundæ insignita titulo, pro disputatione, inter præcipuos
dissidentes de religione Christiana, à Celsissimo Principe
ERNESTO, Landgravio Hassiæ &c. proposita, in no-
stram venit urbem nudius tertius. Vidi, legi, expendi.

Dicitis, vos meum ad iteratas Celsissimi Principis Ernesti, Landgra-
vii literas responsum considerasse. Consideraveritis. Non pugno. Affir-
mantibus credo. Quam exactè, esto penes collatores: Quadruplicem,
quem notatis, mihi fore scopum, credere poteratis. Licebat.
Quis prohiberet? Causa credendi satis idonea hæcenus mihi non paret.
De scrupulis questus erat Princeps è nostra ortis religione: Iis ortho-
doxa Ecclesiarum Protestantium doctrina onerabatur, theologi ad collo-
quium evocati variis gravabantur præjudiciis. Num crederetis, me nihil
eorum amoliturum? num taciturum ad omnia?

Unum meritò credidistis: reliqua immeritò. Meritò credidistis, me
excusaturum, quòd ad colloquium hæcenus non venerim Francofurtum.
Sic excusavi, ut quominùs venerim, per ipsum evocantem Principem & a-
lios, nec per illusterrimum clementissimumque meum Principem, nec
per me stetitisse, ostēderim. Sic excusavi, ut declaraverim, me, jubente illu-
strissimo nostro Principe, cæteris paribus, adhuc venturum. Quod reli-
quum est, immeritò credidistis. Cur quatuor ponerem theses, ad quatuor
questiones à Principe recens motas? Cur operosè probarem? Pruden-
tiæ tribuatis, an imprudentiæ, parùm refert. Non erat pretium operæ. Cur
priùs vestram exspectarem probationem, quàm meum de vestris positio-
nibus promerem iudicium? Quid si vobis non placuisset unquam proba-
re? Quid si probatione superfederi posse, judicassetis, in vobis assertionibus
vestri, seducto acquiescente Principe?

A 3

Scpone-

Seponere placet vestrae prudentiae & meas excusationes, & accusationes, & argumenta contra vestras theses proposita. Laudo prudentiam. Cautè saltem agendum, ubi vix potest solidè. Præteritur tutius quam agitur, quod everti nequit.

Inquirere tantùm vultis rationem, *cur noluerim quatuor ponere theses à Principe postulas.* Hic cogito, tantumne referat, eam scire vos rationem? an hæc publica inquisitio divinæ gloriæ illustrandæ, & Ecclesiæ salutis, cui promovendæ vos totos deditos esse, profiterimini, tantum conferat momentum? Cæterum frustra quæritis rationem, quam de promissam non rogatus. Hæc erat, quòd materia collationi jam pridem esset præscripta, nec ab ea discedendi causa suppeteret idonea.

Dicitis, *me tres priores, scilicet possessionem propriam Ecclesiæ, propriam doctrinam, & propriarum decisionum articulorum ab ætate Lutheri disputatorum, à quarta distinguere.* Num malè? At Princeps ipse distinxerat, si tamen tam ipse, quàm formalis consilii distinxit director. Quin & vos ipsi in actione prima, quam vocatis, pariter distinxeratis. Si bene, cur ego hoc nomine traducor? Id tamen si vestra placebat animositati, retinuissetis saltem verba Principis manu subscripta. Ille non nominabat PROPRIAM, sed postulabat sibi designari doctrinam de fide, quæ in cuiusque partium Ecclesiæ sic proponitur credenda, ut illi, qui contumaciter eam pernegant, anathemate separentur. Hoc, ni fallor, à vestra loquendi forma longè in diversum abit. Nec enim omnis doctrina, quæ in cuiusque partis Ecclesiæ, sub anathemate credenda proponitur, mox est illius propria, nec quævis propria proponitur credenda sub anathemate.

Id vel una Romana Ecclesiæ suo nos docet exemplo. Articulos symboli Apostolici, Nicæni & Athanasiani sub anathemate credendos proponit: Et omnes, qui Concilii Constantinopolitani primi, Ephesini primi & Chalcedonenfis doctrinam de fide contumaciter respuunt, anathemate separat: neque tamen hæc doctrina est Ecclesiæ Romanæ propria. Est illi nobiscum communis. In solidum accipimus, profiteremur, defendimus, & contumaciter refragantes rejicimus. Rursum, Ecclesiæ Romana habet sequentes doctrinas proprias ex Gregorii VII. dictamine apud Baronium ad an. Christi 1076.

1. Quòd Ecclesiæ Romana à solo Domino sit fundata.
2. Quòd solus Romanus Pontifex jure dicatur universalis.
3. Quòd ille solus possit Episcopos deponere, vel reconciliare.
4. Quòd legatus ejus omnibus Episcopis præsit in Concilio, etiam inferioris gradus, & adversus eos sententiam depositionis dare possit.

5. Quòd

5. Quòd absentes Papa possit deponere.
6. Quòd cum excommunicatis ab illo inter cætera nec in eadem domo debemus permanere.
7. Quòd illi solilicet, pro temporis necessitate, novas leges condere, novas plebes congregare, de Canonica Abbatiam facere, & è contra divitem Episcopatum dividere & inopes unire.
8. Quòd solus possit uti Imperialibus insigniis.
9. Quòd solius Papæ pedes omnes Principes osculentur.
10. Quòd illius solius nomen in Ecclesiis recitetur.
11. Quòd unicum est in mundo nomen, Papæ videlicet.
12. Quòd illi liceat Imperatores deponere.
13. Quòd illi liceat de sede ad sedem, necessitate urgente, Episcopos transmutare.
14. Quòd de omni Ecclesia quòcunque voluerit, clericum valeat ordinare.
15. Quòd nulla Synodus absque ejus præcepto debet generalis vocari.
16. Quòd nullum capitulum, nullusque liber canonicus habeatur absque ejus auctoritate.
17. Quòd sententia illius à nullo debeat retractari, & ipse omnium solus retractare possit.
18. Quòd à nemine ipse judicari debeat.
19. Quòd nullus audeat condemnare Apostolicam sedem appellantem.
20. Quòd majores causæ cujusque Ecclesiæ ad eum referri debeant.
21. Quòd Romanus Pontifex, si canonicè fuerit ordinatus, meritis B. Petri indubitanter efficitur sanctus.
22. Quòd illius præcepto & licentiâ subiectis liceat accusare.
23. Quòd absque Synodi conventu possit Episcopos deponere ac reconciliare.
24. Quòd à fidelitate iniquorum subditos possit absolvere. Habet Ecclesia Romana, ut alias nunc taceam, & has proprias doctrinas.
25. Quòd Virgo Maria concepta sit sine peccato.
26. Quòd Papa sit supra Concilium.
27. Quòd sit Dominus totius Orbis terrarum.
28. Quòd Episcopi jurisdictionis potestatem non à Christo, sed à solo habeant Papa.

Hæ do-

Hæ doctrinæ Ecclesiæ Romanæ propriæ: neque tamen hodie, quod sciam, ubique proponuntur sub anathemate credenda. Certè non sunt eo titulo propositæ Tridenti. Nec omnes recipiunt Gallicanæ, nec omnes & singulas Ecclesiæ Hispanicæ.

At, inquitis, quæstrioni quartæ satisfacere debuisset tua humanitas, ponendo quid sit, unde quilibet & qualibet possint sibi cavere ab erroribus Ecclesiæ docentis. Audio, debuisse. Cur debuerim, vestra potius diceret humanitas. Num omne, quod, vobis impulsoribus, Princeps postulat, ego deo præstare? si non omne, cur hoc?

Audio, quod *videar ex insidiis velle invadere inimicum.* An hoc in corporali pugna sit indecorum, quod affirmatis, ego non disputabo. Nescio tamen, an omnes viri militares hanc vocem quis sint accepturi auribus. Magni duces summæ duxerunt laudi, re ita postulante, hostem ex insidiis adoriri. Nō primi sic sensere nostri seculi præliatores. Certè jam olim in populo Dei ea pugnandi ratio nil quicquam detrahebat victoris gloriæ. In theologicis conflictibus prodant insidiæ cōscientiam doctrinæ minus solidæ. Ego nullas sum molitus. Nec ulla velim moliri deinceps. *Quibus videor inde hostes impugnare velle? Num alijs? qui scitis? an vobis? Quo argumento?*

Oculis tuas, inquitis, invasurus nostras. Non oculo, ne paterent. Non pono, quia patebant Principi sciscitanti. In Ecclesiâ nostrâ erat natus: erat educatus: Transgressus erat non solum pueritiæ & adolescentiæ, sed & primos juventutis annos. In viris & quidem valde prudentibus censebatur. Et docendus à me nunc demum esset, quænam nostra sit Ecclesiâ? Tot annos audiverat nostros pastores, cum plurimis contulerat theologis in sua peregrinatione, tot intra breve temporis spacium legerat auctores de fidei controversiis, quos ipse nobis longâ memorat serie. Et ignoraret doctrinam, quam, cum scriberet, jam toto animo deseruisse, satis perspicuè & verbis profitebatur, & rerum comprobabat testimoniis. A viro prudenti non minus alienum, doctrinam deserere, quam amplecti non satis cognitam. Ipse agnoscebat, quantæ molis opus esset, omnium decisionum controversiarum texere catalogum. Illudne susceperem citra spem ullius ululmenti? Abjuxerat se à nostrâ Ecclesiâ quoad sacramenti usum: non communicaverat cum ea intra sesquiannum. An & cum quibus communicaverit, ipse noverit optimè. Pro tuis, Valeriane, consequentiis contra nostros jam pronuntiaverat diserte. Profitebatur, se D. Calixti censurâ, quæ sibi minus in verecunda videretur, inter Calixtinos & Pontificios cunctabundum detineri. Cui igitur bono indicem

texe-

texerem? Quam informationem à nobis isto expectaret statu? Alio nitentur informatore.

Jam addo; Proteftabatur, se non nisi sub conditionibus, quas ipse exprimebat, in literariam consentire collationem. Omnes eas mirabantur; omni carent exemplo, & nimis aliena. Princeps, quâ est prudentiâ, nunquam præscripsisset sibi permiffus, aut ego multum fallor. Sunt, qui putent, suggestorem repulsam prævidisse, suggestisse tamen ut inde sine pugna via sterneretur ad triumphum. De quo quicquid fiat, tam stupidi non eramus, quin intelligeremus, quo ille quæstionum tenderet apparatus. Ratio, quam ex eo petebam, quod Princeps in nostra fuerit Ecclesia natus & educatus, esto in oculis vestris sine substantia & colore. Non quaero anxie colorem. Non opus ullo adscito est colore. Sufficit sibi nudâ veritas. An sit, ut vobiscum loquar, sine substantia, per vestram humanitatem, esto penes alios, qui & magnum Principis ingenium & sollicitam educationem norunt, & inexplebilem sciendi cupiditatem, qui stupendum in tot auctoribus, quos ipse nobis nominavit, intra intervallum non admodum longum lectis inexhaustum viderunt laborem, qui denique memoriam felicem experti sunt & acre judicium.

Quæritis, *ergone cogitaverim disputare cum Principe?* Theatricam cum illo disputationem inire non cogitabam. Si tamen, quod apud alios fecit, Papiæ suscipere defensionem, & eam impugnare religionem, quam nobiscum ante hac profitebatur, quid nisi adversus ipsum tuerer veritatem? Sciebam ex epistolæ ad Principes datæ lectione, obtendere colloquio sui informationem. Illius, non autem vestrâ eram causâ venturus ad collationem. Non ignorabam, tecum Dn. Valeriane, quem in Papatu natum educatumque esse tum ex tuo scripto, tum ex aliorum cognoveram relatu, & cum duobus aliis Capucinis mihi disputandum esse. Id tamen non obstabat, quod minus illius mihi potissimum ratio esset habenda, qui scrupulos sibi de nostra religione exortos esse, dictabat. Quamvis, quid si tui tantum fuisset habenda ratio? Num tui informandi causâ Princeps proponebat quæstiones? An tu non exactè noveras hominum nostrorum de religione sententiam, quâ te irrefragabiliter absurdis obruisse, seductus pronunciat Princeps, quamque tu ab animis jam bene multis falsè resisti? Ex superiorum temporum actis mihi nata ratio, quam si vobiscum iusta veritatis statera examinassetis, vix quam scribitis, mihi scripsissetis dicam. Ubi materia disputationi semel est præscripta & utrinque acceptata, ab ea recedere non licet, nisi ex mutuo partium consentu. Scio

quod objicitis, *disputatores poneret beses, quarum veritas inquiratur.* Sed & scio, ponere postquam mutuo consensu delectæ fuerint quæstiones. Hoc nobis dedissetis. Nulla in me fuisset mora. Sed & scio, quod ab hoc colloquiorum genere sit alienum, partem unam sibi soli proponendi auctoritatem vindicare, ac non tantum quæstiones, quas velit, proponere, sed & ad illius nutum legesque alteram ante tempus suam declarare debere sententiam, licet omnes clament circumstantiæ, quo animo, quoque fine illa retexenda proponatur tela.

Quandoquidem, inquitis, aggredieris nostras, cur non exponis tuas? De meis cur toties quæritis queribundi? Meas cui bono ponerem? Erant notæ Principi, qui suo, non vestro quærebat nomine. Si vestro postulasset, aliud dedissem responsum. Vestram quartam servabam intactam colloquio Francofurtensi. Tres vix obiter tango. Tango & seducti Principis & seductorum, id est, vestrâ causâ. Si tamen hanc gloriam vestri vobis concedunt æmuli. *Principis*; ut, dum ejuranda nostræ religionis & Papisticae solemniter profitenda tempus adesset, de quo, ut & de loco jam tum nobis auditum erat, argumenta mea obiter proposita cum animo suo expenderet. Imprimis ut cogitaret, quid de Concilio Tridentino, in quod fides Papistica magna ex parte recumbit, eo ipso tempore, quo omnium animi in eventum erant intenti, Cæsaris Augusti & Regis Galliæ legati senserint, qui omnia coram inspexere. *Vestrâ*; ut videretis, tum quid in vestra desiderem declaratione, tum quid potissimum probandum sit, si quidem nos in vestram velitis partem trahere.

Scire me vultis, velle vos, si nos audeamus, disputare nobiscum ex iis, qua protocolum authenticum habet exarata. Vos, qui chartam actionis secundæ titulo præsignatam sparsistis? Interroganti veniam date. Nunc alia, Valeriane, tuo adjuncta video nomina, quæ in actione prima non apparent. Num ea vobis potestas à superioribus concessa? Concessam credent, qui sciunt, vos cæcæ voverè obedientiam. Non itaque velle putandi, nisi quod vestri volunt superiores. At illi si volunt, si vos vultis, illorum jam cognitâ voluntate, quomodo vobis non licet mecum ullum continuare tractatum Theologicum? Num fortasse licet cum aliis, mecum minime? Diceretis igitur potius, cum *vestris*, quàm *vobiscum*, nisi pluralis numerus, juxta regulam vestram, excludat singularem. De quo quicquid fiat, sciatis & vos, nostros ausuros vobiscum disputare, loco & tempore utrique parti commodo, juxta leges sive usum in Imperio hactenus receptas, sive in quas utrinque partes liberè consentient. Inter illos, qui aude-

bunt, ego minimus omnium meum profiteor nomen, eandem cum fratribus disputationis aleam, in Dei nomine, subiturus, si res postulet, ac ille præcipiat, qui præcipiendi habet potestatem.

Quodnam verò indigitis authenticum protocolum? quæ exarata, ex quibus nobiscum disputare vultis? Num quod in manu habetis jam confectum? Nimis alienum. An deinceps conficiendum? An quæ habebit, ubi exarata fuerint? Cætera omnia si bene habeant, huic vestro desiderio haud difficulter locus dabitur. Modò justa sit causa, quam subesse dicitis, cur id velitis, & communi eorum, quorum interest, approbetur consensu. Id enim vobis persuasum esse debet, nostros non magis à vobis accepturos leges, quam vos ab illis. Omnes à nostris pendemus superioribus non minus quam vos à vestris. Illorum auctoritati atque juri, leges à vobis accipiendo, nemo nostrum quicquam ullà derogabit occasione. Princeps Ernestus ad nostros scribebat Principes, scripto proponi omnia debere, sine ulteriori protocollo. Vos non nisi ex iis, quæ authenticum protocolum habet exarata, disputare vultis. Gravis causa sit oportet mutatae ex non magno intervallo sententiæ.

Scribitis, *ad quo excusam negatam positionem quarta thesis, sapere quoque conscientiam de doctrina nostra difficultatibus.* Quid si saperet, ut mihi loqui vobiscum liceat? Num justum esset improperium? Fatebor lubens, si difficultas est dogmatis falsi aut saltem suspecti certa indicina. Sed & qui sapit? An non alia queat esse causa negatae declarationis? Si alia, quo argumento vobis patet conscientia difficultatis? Illius pondus, quod promittis, cum animo vestro ad veritatis iustitiæ que lancem expendite. *Nam, inquitis, si non vis thesin illam probare, nisi post deputatam thesin, positam à nobis, cur saltem non exponis tuam?* O admirandum argumenti pondus! Sic tamen habete. Non acceptavi ordinem in literis iteratis statutum. Ultrò agnoscitis. Fatemini palam. Habetis causam mentis meæ super ea quaestione non declarata. Dixi tamè, declaraturum tempore & loco suo. Vobis primatum & infallibilitatem Papalem confirmaturis primæ dicendi partes à Principe sunt concessæ, idque dubio procul gravi consilio. Is honor à me vobis servari debuit illibatus. Is vobis strenuè tuendus. Thema scilicet de Petri & Pontificis Romani solitario cœcumenico Papatu, & hinc suspensa Pontificis infallibilitate, probandum erat ante omnia, nostræ audiendæ exceptiones, & si possentis confutandæ. Hinc tota pendet causa. Infallibilis item Pontificis si solide probetis, tenemur vobis ad stipulari in omnibus, quæ ex cathedra promulgat credenda. Non

opus est ulla ulteriori disceptatione. Cur igitur illius thematis iusto citius deferendi ac in amplissimum pulcherrimumque illum consequentiarum uestrarum campum intempestivè excurrendi præberem occasionem? Scio. excursionem illam nihil vobis accidere jucundius: nec in video, quam inde capitis, voluptatem. Ego interim ordinem premo semel constitutum. Dixi, ab eo me non dimoveri. Hæc mihi stat sententia.

Confirmaturi, inquit, Pontificis assertum primatum, cogimur ex protocollo rescire prius, quid sit id, unde vos cavetis vobis ab hæresibus Ecclesie docentis. Domini Capuccini, à quo cogimini? Princeps seductus nolebat Protocollo esse locum in colloquio. Sic habent ejus literæ. Vix tam subito mutavit sententiam ad Principes per scriptam factamque juris publici. Num igitur à Romano præfule? an vestræ familiæ sive Generali, sive Provinciali? an ab extraneo vim moliente? Vim enim ferè sonat coactio. An fortè causa ipsa cogit, quam agendam suscepistis? Illa si cogit, quam speciosè de difficultatis conscientia sermonem in ferret, qui vestrū sequi amaret morem? Num ad primatum, qualem, invitâ scripturâ & antiquitate primâ, confirmare velletis, confirmandum tuendumque scire prius cogimini, unde nos disputaturi ab hæresibus docētis Ecclesie papalis velimus nobis cavere? An unde velit quilibet & quælibet? Hoc scire prius cogi, nondum intelligo. Non enim cum quolibet & qualibet congregari voletis. Res futura cum iis, qui disputationi sustinendæ destinabuntur. Ex illisne scire velitis, unde sibi caveant? Experti sunt vestri jam integro seculo & quod excurrit. Eadem adhuc hodie placet cavendi ratio. Si quis persuadere nobis Papismum conetur prætextu Scripturæ, ex eadem nobis cavemus. Sin jactet, quæ mos passivus, Patrum veterum nomina, cavemus nobis & ex Scriptura, & ex antiquitate.

Sic autem nobis inde cavemus, ut semper in nostris sonent auribus, semper oculis & animis obversentur graves Augustini sententiæ nō sine magna causa olim pronuntiata. Nominatim illa scribentis Hieronymo epist. 19. *Ego fateor charitati tue, solis eis scripturarum libris, qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem honorumq; deferre, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credam. Ac si aliquid in eis offendero literis, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud, quam vel mendosum esse codicem, vel interpretem non affectum esse, quod dictum est, vel me minime intellexisse, non ambigam. Alios autem ita lego, ut quantumlibet sanctitate doctrinaq; præpollent, non deo verum putem, quia ipsi ea senserunt, sed quia mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabilis ratione,*

ione, quod à vero non abhorreat, persuadere potuerunt. Illa lib. de unit. Eccl. cap. 11. Nec catholicis Episcopis consentiendum est, sicubi forte falluntur, ut contra canonicas Dei scripturas aliquid sentiant. Obversatur animo & illa lib. 2. de bapt. contra Donatistas cap. 3. Quis nesciat, sanctam scripturam canonicam, tam veteris quam novi Testamenti, certis suis terminis contineri, eamque omnibus posterioribus Episcoporum literis ita præponi, ut de illa omnino dubitari & disceptari non possit, utrum verum, vel utrum rectum sit, quicquid in ea scriptum esse construerit: Episcoporum autem literas, quæ post confirmatum canonem vel scripta sunt, vel scribuntur, & per sermonem forte sapientiores cujuslibet in ea re peritioris, & per aliorum Episcoporum graviores auctoritates, doctioresq; prudentiam, & per concilia licere reprehendi, si quid in eis forte à veritate deviatum est.

Si nos sperare existimatis, vos, neglecto Pontifice Romano, accessuros nobis, minus rectè existimatis. Transierunt quidem aliqui de vestra ad nos familia. At ea singularis est Dei gratia. Illa fecit, ut raro & admirando Moïsi exemplo inducti eligerent potius simul malis affici cum populo Dei, quam temporariis commodis peccati frui. Illa fecit, ut majores arbitrantur divitias probrum Christi, quam Egyptiorum thesauros. Idem verò de vobis qui speremus, nondum video. Nos in montem excelsum homines ducere non possumus, è quo illis monstremus omnia regna mundi, & gloriam eorum. Vos potestis & amatis. Non tantum viros seculares, sed & Ecclesiasticos in eum ducitis. Cum alia omnia argumenta cadunt irrita, quibus eos in vestras velletis partes trahere, ad hoc unum, tanquam validissimum causæ præsidium, lubentes vertimini. Tu Valeriane hæc arte non hodie demum cœpisti pugnare. Tu hominè consequentis tuis non succumbentem in montem ducis comiter: tu adducto Romanum Pontificem, collegii Cardinalium suffultum consilio, tu Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, totumque ordinem hierarchicum, qui neminem, cujuscunque sit conditionis, excludat, magnificè ostentas: Tu cuilibet ad unum vel alterum horum graduum patere aditum, suaviter inculcas: Tu summos Pontifices, qui ex obscurissimis familiis orti ad summum illud dignitatis culmen ascenderunt, spumantibus memoras verbis. Tu tot ordines monasticos, tot parochias, tu immensas divitias, tu potentiam longè latèque diffusi Imperii Pontificii insuperabilem, tu ejus Principes, Monarchas, subditos, tu denique statum Ecclesiæ Romanæ florentissimum exquisitâ orationis pompâ commendas. Non contentus hunc tantum felicitatis vestræ splendorem hominis ad ejus magnitudinem stu-

pentis objecisse oculis; exponis in super, voce rebus sapienter accommodatâ, miserimum Ecclesiæ nostræ statum: ad animum gravi oratione revocas, quod amplissima bona nostra Ecclesiastica in sortem politicorum cesserint, qui ea inter se sint partiti, ministris autem Ecclesiæ curta sit suppellex relicta, panis tribulationis & calix paupertatis. Imprimis & hoc urges speciosè, quod nostri omni dignitatum ecclesiasticarum obtinendarum spe penitus exciderint. Scis, mi Valeriane, me nihil hîc fingere. Scis, nil quicquam dicere, quod ex ore tuo non sit auditum. Et nos speremus, vos, Pontifice Romano, penes quem omnium Ecclesiarum beneficiorum & particularium rerum dispositionem esse, aliqui dictitant, relicto, nobis tanta cum miseria conflitantibus esse accessuros? Qui speremus? Si tamen præter omnem rationem eam animo spem conciperemus, quis inde vos ex protocollo authentico priùs, quàm vestra probetis, scire cogat, unde nobis velimus cavere ab Ecclesiæ vestræ docentis erroribus?

At ignoti nulla cupido. Fateor. Num verò ullus vestrum in controversiis tam parùm sit versatus, ut ante omnem thematis vobis in juncti probationem ex authentico protocollo scire eum oporteat, unde nobis ab erroribus Ecclesiæ docentis caveamus? Imprimis tu Valeriane Magne, qui Viennâ in Rheni rupem ultro accurrisse diceris, nec alio, credo, fine, quàm ut Principem à nostra abstraheres religione; Si tamen non jam tum abstractus, sed adhuc abstrahendus erat, & ad vestram solenni pompâ traduceres. Num ignores, quod absurdis sequelis premere à multis annis tibi collibuit? Hoc à persona, quam te gerere audimus, hoc ab tua eruditione, hoc à longa multorum annorum experientia, quâ polles, nimis alienum.

Susplicemini vos, quamdiu lubet, *me vereri absurditates, quæ nostrâ, de motis questionibus doctrinam cõsequantur.* Susplicemini *tamdiu, quamdiu non pono ad vestrum nutum theses, quas imperabatis, categoricas, præcisas, claras, & præcipuè quariam.* Prohibere nec possum, nec velim. Interim vestra suspicio non mox causam reddit suspectam. Vobis si licet suspicari, nobis licet suspicionem desplicere. Bipedum forem stolidissimus, si Principi in nostra Ecclesia nato, educato, erudito monstrare vellem si ve Ecclesiam, si ve doctrinam, à qua in ætate virili defecit. Absurditates, quas vestra gens hucusque ostentavit, cur magnopere sint extimescenda, nondum intelligo.

Non placuit mihi nuper illas edere theses, quas vestro consilio Princeps illustrissimus volebat elicere. Nec quidem nunc placet. Cui enim bono,

bono, cum, ut dicitis, vobis non liceat mecum ullum continuare tractatum theologicum, eo tamen lo prohiberi, quem ipse divinare possim. Non sum ariolus, non conjector. Divinare non didici. Non versatus sum in ariolorum umbra. Aut veteri, aut novo titulo prohibitis non licet. Si veteri, cogitabunt boni, quo igitur animo vos ad conferendum nobiscum Francofurti ostenderitis paratos. Si novo, cur me scire vultis, vos nobiscum, si audeamus, disputare velle? Nisi fortasse disputare vultis nobiscum, & tamen mecum nullum continuare theologicum tractatum; aut disputatio vestra non esse debet tractatus theologicus.

Quicquid ejus sit, non enim in vestra penetra arcana, si non mea, saltem aliorum causa Ecclesiae vestrae probassetis indicationem, quam nobis commendatis, & quid em haud dubie ut omni tempore veram ac infallibilem. Dixi enim & adhuc semel dico, eam nec usquam a Christo esse factam, nec ab Apostolis sive singulis, sive congregatis commendatam, nec Ecclesiae universalis sententiam conciliari unquam decretam, nec ab universa Ecclesia agnitam, ac unanimi consensu receptam. Totam causam in compendium conferetis, si quod ego hic nego, vos solide probaveritis. Compendium etiam non contentendum fuerit, si probaveritis, quod ad secundam questionem affirmatis, quod si de saltem implicita omnia, quae circa fidei doctrinam fuerint decreta in conciliis generalibus approbata a Romano Pontifice, unusquisque sub anathemate credere teneatur. Dixi enim & iterum dico, jus illud nec a Christo esse institutum, nec ab Apostolis promulgatum, nec ab Ecclesia universalis sancitum, nec unanimi consensu approbatum, receptumve ab Ecclesia universa.

Contrarium si probaveritis, nemo erit, qui synodi Tridentinae auctoritatem non agnoscat, ejusque decisionem non amplectatur. Scimus enim, approbatam esse a Pio IV. Romano Pontifice. Si non probetis, nec decisio necessariò agnoscenda erit infallibilis, nec quidem constabit, legitimam fuisse synodum. Si verò a Pii IV. confirmatione suspenditur infallibilitas, de Pontificis Romani infallibilitate ante omnia constare debebat. Non constat sive ex Scriptura, sive ex universalis Ecclesiae decreto, sive unanimi patrum veterum consensu. Sine approbatione Pontificis infallibilem esse, vos ipsi fortasse non dicetis. Unde igitur constabit? Ecclesia universalis nusquam declaravit conciliari sententiam. Tridentini patres quidem dicunt, congregatam esse synodum in Spiritu Sancto. At Ariminensis synodus idem de se sentiebat. Non ideo mox erat. In canonibus Tridentinis non lego definitum. Quod in canonibus non definitur, in eo errorem committi posse, vestri aliquando ipsi profitentur. Quid si decrevisset ac peculiari promulgasset canone? Non tamen vi canonis credendum esset, nisi prius de decernentis synodi constaret infallibilitate. Merito enim Bellarminus scribit: *aut constat nobis aliunde concilium aliquod fuisse legitimum, aut non constat. Si constat, frustra conditur tale decretum; si non constat, jam de ipso decreto dubitare incipiemus: Si enim ambigo an fuerit legitimum concilium, antequam definiret, se esse legitimum, ambigo etiam annon erraverit in eo decreto, quo se legitimum esse pronuncia vit lib. 2. de concil. c. 9.*

Ad

Ad eos si provocet, qui interfuerunt concilio, parùm proficies. Num illis omnibus potuit esse evidens sine alia probatione? Hoc quidem affirmat Bellarminus: ego verò Cæsarei & Regiorum legatorum proruli iudicium, unde omnibus patet, quid illis fuerit evidens. Ille dicit, quòd *presentes videant, convenisse in unum Episcopos, qui habentur ab omnibus veri Episcopi, & convenisse ex variis provinciis, & vocatos ab eo, qui habet auctoritatem & si quid aliud requiratur ad concilium legitimum.* Ad hoc requiritur, ut Episcopi à Christo habeant potestatem iudicandi. Num eam à Christo habere Episcopos, videbant omnes, qui intererant Concilio? Hispani quidè, nominatim Granatensis & Bracarensis cum sociis fortiter affirmabant & multis argumentis probare conabantur. At Legati Pontificii se videre, non ostendebant. Imò videbant, hæc si teneret sententia, *claves non fuisse soli Petro datus; & Concilium esse supra Papam, fieriq; episcopos aequales Pontifici, cui nihil relinquatur nisi quaedam præ aliis prerogativa: cardinalitiam dignitatem Episcopis hodie superiorem necessario tolli & relinqui puros presbyteros & diaconos.* Ideo subornatur Lainez, Jesuitarum Generalis, qui probaret, *potestatem jurisdictionis totam integramq; Pontifici Romano datam, nec ejus ullam scintillam quenquam aliorum in Ecclesia habere nisi ab ipso.* Et sanè magno ille impetu rem agebat. Verum Georgius Sincout, Franciscanus, Episcopus Segniensis, contendebat, *si Episcopi suam auctoritatem non habeant à Christo, ne quidem habere concilium, quod ex Episcopis consistat: Si non habeant à Christo, profecto omnium in unum congregatorum humanam quoq; esse auctoritatem, & cujus aures hoc perfonet, quòd auctoritatem à Christo non habeant Episcopi, fieri non posse, quin existimet, hanc synodum esse congregationem hominum profanorū, cui non præsideat Christus, verum potestas quaedam precaria ab hominibus accepta, totq; patres frustra à tantis sumptibus facere, & tot incommoda Tridenti perferre, quando majoris cum auctoritate eadem tractari possint ab eo, qui Episcopos & Concilium ad eorum tractationem auctoritate munivit, adeoq; toti in unum populo christiano illud, cum non modo ut optimum, verum uti unicum & necessarium medium propositum fuit, ad hujusce temporis controversias determinandas.* Addebat, *id ante omnia esse decidendum, quippe quod è vero decisum omnia Concilii acta confirmet, si contra, subvertat.* Etsi verò Pius IV. faveret Jesuitarum opinioni, tanquam rebus suis commodæ, non tamen est decisa quæstio conciliaris sententiâ. Jam habet Lainezius, habet Segniensis Episcopus, Franciscanus, sui ordinis homines adhuc hodie. Illi efficiant, ut œcumenici Concilii sententiâ hæc decidatur controversia, priusquam de decisionis Tridenti factæ auctoritate pronuncient.

Quòd restat, in vestra obsequia non minùs sum pronus, quàm vos in mea, idque sine fūco. Salutem verò vobis precor à Deo plurimam, eamque sempiternam, amanter rogans, ut repetitionem ejusdem reitæ diolam humaniter condonentis. Vestrum secutus sum filium.

Scribebam Castellis Hassorum 24. d. Januarij, Anno aetæ christianæ 1652.

Joannes Crocius

154887

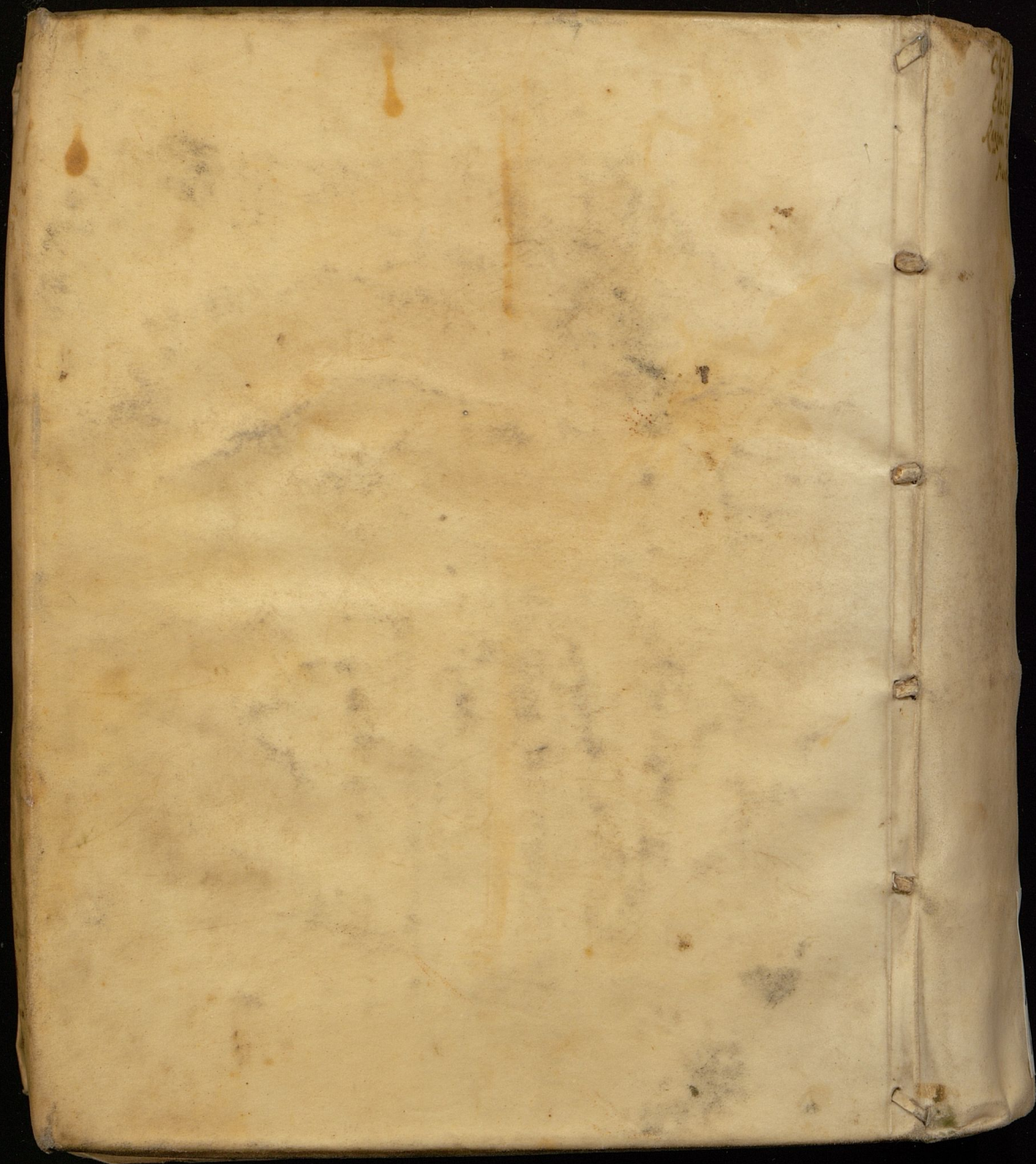
ULB Halle 3
002 639 602

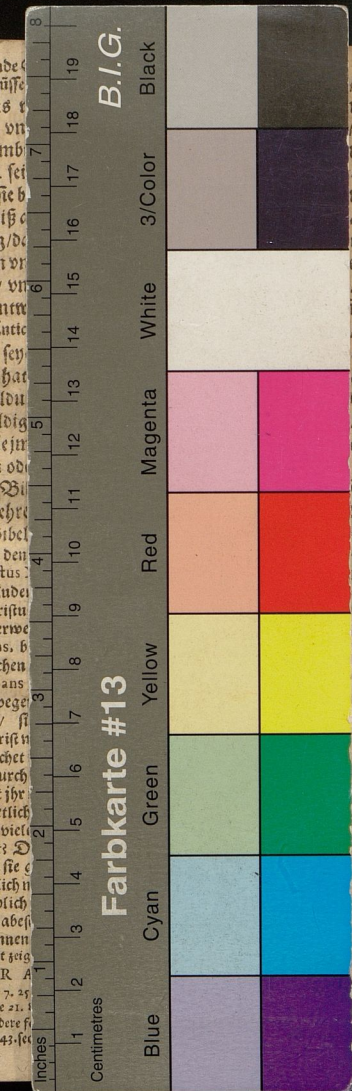

sb.

AB 154887

7

THEOLOGORUM PONTIFICIORUM
ex Ordine Fratrum Minorum, nuncupato-
rum Capuccinorum

ACTIO SECUNDA.

Pro disputatione, inter præcipuos dissidentes de
fide Christiana proposita

CELSISSIMO PRINCIPE
ERNESTO,
HASSIÆ LAND-
GRAVIO, &c.

Considerata,
Simplici veritatis tuendæ studio,

a
JOHANNÉ CROCIO,

Cassellis,

Typis SALOMON Schadewisch / Anno 1652.

